

Kun László '56-os emlékei

Utazásaim a forradalomban I.

Nem először szólaltatjuk meg lapunk hasábjain az 1956-os forradalom biai és torbágyi eseményeinek résztvevőit. Most olyasvalakit kerestünk fel, aki munkája során akaratlanul is tanúja lehetett azokban a napokban a főváros küzdelmes életének. Kun László élményeiről részletes naplót vezetett, önéletrajzi regénye előkészületben. Emlékeit ezek alapján idézte fel.

A mai Faluházzal, korábbi vasútállomással szemben, a mostani iparcikküzlet helyén negyvenhat évvel ezelőtt népbolt működött. Amolyan minden kereskedés, ahol az élelmiszertől a textiláru át a motorkerékpárig minden kapható volt. Kun László is ott élt, dolgozott szüleivel, feleségével együtt. Az üzlet az 1951-es államosításig tulajdonukban volt.

– Kétórás késéssel érkezett meg október 23-án este a fél ötös pesti személyvonat. Ez volt az első jele annak, hogy valami nincs rendjén a városban – idézi fel a kezdeteket Kun László. – Édesanyám is ezzel a járatallal érkezett. Tüntetésekről, felvonulásokról számolt be. Ám hiába csavargattuk utána a rádió gombját, csak röviddel éjfél előtt, az Amerika Hangjából értesültünk a harcokról, arról, hogy forradalom van.

Másnap reggel, mikor negyed nyolckor felhúzták a redőnyöket, meglepetés várta a Kun családot és a bolt eladóit. Százötven-kétszáz ember állt sorban odakint. „Úgy adjanak mindent, hogy mindenkinek jusson! Senkivel se tegyenek kivételt!” – kiabálták, miközben szabályosan megszállták az üzletet. Rövid idő alatt megfogyatkoztak a készletek. Délutánra a fejenként kiadható liszt, cukor mennyiségét már korlátozni kellett.

– Láttam, hogy nincs mese, Pestről kell árut szerezni. Másnapra elkértem Ébner Lászlót, és a teherautót a malomból. Feleségem kérte, hogy ne menjek sehova, mert bajom eshet. Még elalvás előtt is vitakoztunk – folytatja a történetet Kun László. – Mondtam neki, hogy mindent megteszek érte és a családomért, csak ezt ne kívánja tőlem. Mert úgy gondoltam, hogy a lakosság ellátása elsőrendű kötelességem, ezekben a nehéz napokban különösen.

Október 25-én délelőtt, mikor a fővárosban feloldották a kijárási tilalmat, útjára indult a teherautó. Ébner László ült a kormányánál. Magukkal vitték a malom akkori vezetőjét. Az illető pártvezetőségi tag volt. „Mit szól az eseményekhez Lacikám?” – szolt aggódva Kun Lászlóhoz. „Én tisztességes voltam, demokráciát hirdetem, és azt teszem a jövőben is!” – fogadkozott.

A körtéren kiszállt az igazgató. Budán csend és nyugalom honolt. Semmi sem

utalt arra, hogy forradalom zajlik a városban. Pesten, a vásárcsarnok előtt viszont már ott vesztegeltek az üres villamosok. Gyerekek játszottak rajtuk, ki-be ugráltak a nyitott ajtókon. A Bakáts téri Fűszértárthoz érve pedig már elszórt lövéseket hallott a teherautó két utasa.

– Szerencsére nyitva találtuk a raktárt. Félig megpakoltuk a platót, főként konzerváruval. A belvárosba, a Fehérhajú utcában lévő másik telephelyhez indultunk tovább, csak előbb körülnéztünk a Nagykörúton – fonja tovább Kun László az események fonalát. – Megdöbbenett az a látvány, ami ott élénk tárult. Talán a 1945-ös ostrom után nézhetett ki hasonlóképp Budapest. Felborított villamosok, kiégett teherautók, páncélcsovik. Rengeteg szemét, üvegszilánk. Minduntalan kerülgetni kellett az úton heverő leszakadt vezetőkeket.

A Corvin mozi előtt egy kis páncéltörő ágyú nézett szembe utasainkkal. Körülötte fegyveres szabadságharcosok, akik megállították és átvizsgálták a teherautót. Azt tanácsolták, forduljanak a Kálvin tér felé. Mondván, a körúton beljebb nem biztonságos, ott komoly harcok vannak. Na hiszen! Az Üllői úton haladva, alig jutottak el a Mária-utca bejáratáig...

– Hátról kaptunk egy géppisztolysorozatot! A ponyvát kilyuggatták a golyók. Valószínűleg a Kilián-laktanyából lőttek ránk, ott akkor még nem a forradalom pártján voltak a katonák.

Szerencsére egyiküknek sem esett baja. Akkor sem, mikor pár perccel később szembetalálkoztak a Kálvin tér felől érkező, zászló és jelzés nélkül, zárt alakzatban dübörgő tankoszloppal.

– Ha ezek belénk lőnek, a levegőbe röpkölnék! – sóhajtott fel megkönnyebbülve a kormányánál Ébner László, mikor távolabb kerültek a harckocsik.

A Baross utca és a Múzeum utca sarkán, kötélbe kapaszkodva himbálódzott a tűzfalon egy ember. Azon fáradozott, hogy az odaerősített hatalmas vörös csillag felső szárát lefeszítse. Mellette fekete festékkel mázolvá egy angol nyelvű felirat hirdette: „ruszki go home!” Ami lefordítva azt jelenti, hogy igencsak hazakívánta akkor a magyarság a szovjet elvtársakat...

A Nemzeti Múzeum előtt hasonló volt a felfordulás, mint a Nagykörúton.

– Odanézz, mi történt az Astoriával! – riasztotta fel a csendes szemlélődésből a társa Kun Lászlót.

És csakugyan. A neves szálloda ablakai kiégték. A fekete korom vastagon lerakódott a falakon. Az ötödik emelet magasságáig lyukak, ágyúlövések nyomai minde-

ütt. Szemben, a Horizont könyvesbolt előtt a földön füstölgő papírkupac. Marx, Lenin, Sztálin és követőik írásai. A nép kihordta az utcára a köteteket, broszúrákat, és ott meggyújtotta. A hideg szél hordta, a szemerkélő eső áztatta a hulladékká vált ideológiát.

A másik sarkon, a gyógyszertár előtt nagy tömeg állt. Közöttük géppisztollyal, puskával egyenruhás katonák, nemzetiszín karszalagot viselő felkelők. Egyszerre irtó nagy üvöltésben törtek ki. Nem tudni, mi lehetett ennek az oka. Egy utcára kitett rádiót álltak körül, talán onnan hallottak valamit? A Filmmúzeum is csúfos állapotban volt. A Deák tér felé a rengeteg üvegszilánktól csillogott az egész úttest. A Rákóczi utca felé pedig, a járdán négy-öt, újságokkal letakart test hevert. A járókelők sorban fellibbentették papírokat, alájuk néztek. Talán ismerőst, hozzátartozót kerestek?

– Ott láttam először halottakat – mondja Kun László.

(Folytatjuk)

Lejegyezte:
Nánási Tamás

MEGHÍVÓ

Tisztelettel meghívjuk
községünk lakosságát
az 1956-os forradalom és a Magyar
Köztársaság kikiáltásának alkalmából
tartandó községi ünnepségre
2002. október 23-án,
szerdán 15 órakor
az Általános Iskola biai épületébe
(Biatorbágy, Szentháromság tér 6.).

Az ünnepség után az országzászlónál
koszorút helyezünk el.

Ünnepi beszédet mond: Kun László

Műsort adnak:

A település kulturális csoportjai
Szeretettel várjuk Mindannyiukat,
jöjjenek el!

Palovics Lajos polgármester

* * *

Biatorbágy halottairól,
illetve a Biatorbágyon elhunytakról
koszorúzással, gyertyagyújtással
egybekötte emlékezünk meg
november 2-án, (szombaton),
19 órakor a Fő téren
a II. világháborús emlékmű előtt.

A megemlékező beszédet tartja:
Biatorbágy polgármestere